Бекітемін
Абай облысының ДСБ "Облыстық психикалық денсаулық орталығы" ШЖҚ КМК директоры
_____ Аскаров С.М.
«30» желтоқсан 2023 ж.

МЕДИЦИНА ҚЫЗМЕТКЕРІНІҢ ЭТИКАЛЫҚ КОДЕКСІ

Абай облысының денсаулық сақтау басқармасы «Облыстық психикалық денсаулық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік қазыналық кәсіпорын

1. Жалпы ережелер

Абай облысының денсаулық сақтау басқармасы «Облыстық психикалық денсаулық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – Орталық) қызметкерлерінің этикалық кодексі медициналық және әлеуметтік қызметкерлердің азаматтар мен тұтастай қоғам алдындағы қызметі үшін моральдық жауапкершілігін анықтайды.

Орталық қызметкерлері өз қызметінде келесі моральдық-этикалық қағидаттарды басшылыққа алуы тиіс:

1) осы Кодексті және Ар-намыс кодексін басшылыққа алу;
2) Қазақстан Республикасы азаматтарының денсаулығын нығайту;
3) тек пациенттің мүддесі үшін шешімдер қабылдау;
4) Қазақстан Республикасындағы денсаулық сақтау қызметкерлерінің жоғары мәртебесін түсіретін және Орталықтың беделіне нұқсан келтіретін әрекеттерден аулақ болу;
5) өзінің қызметтік міндеттерін адал және тиімді орындауға;
6) психикалық денсаулық саласындағы кәсіби білімі мен біліктілігін үнемі жетілдіруге;
7) жеке пайда табу үшін профилактикалық және емдеу әдістері мен құралдарын жарнамалаудан немесе пайдаланудан бас тартуға;
8) еңбек тәртібін және Орталықтың ішкі ережелерін қатаң сақтауға;
9) Орталықтың мүлкіне ұқыпты қарауға және тиімді пайдалануға;
10) сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру;
11) жеке ақпаратты өзімшілдік немесе басқа жеке пайда үшін пайдалануға жол бермеу;
12) Орталық командасында тұрақты және оң моральдық-психологиялық ортаны құру үшін үлгі болу;

13) басқа медицина және фармацевтика қызметкерлерінің Ар-намыс кодексін бұзуының алдын алу және жолын кесу;
14) қызметтік міндеттерін атқару кезінде белгіленген киім үлгісі мен форманы сақтау.

2. Денсаулық сақтау қызметкері және қоғам

15) Орталықтың медицина қызметкерінің кәсіби қызметінің басты мақсаты-адамның өмірін сақтау, аурулардың профилактикасы, психикалық және соматикалық денсаулығын қорғау және қалпына келтіру, сондай-ақ емделмейтін аурулар кезінде азапты азайту. Медицина қызметкері өз міндеттерін Гиппократтың антын, гуманизм мен мейірімділік принциптерін басшылыққа ала отырып орындайды.

16) медицина қызметкері өзінің шешімдері мен іс-әрекеттері үшін толық жауапкершілікте болады, ол үшін ол жүйелі түрде кәсіби жетілдіруге міндетті.

17) орталықтың медицина қызметкері өз қызметінде өзіне белгілі және Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген медицина ғылымының соңғы жетістіктерін пайдалануға тиіс.

18) материалдық, жеке пайда алу себептері медицина қызметкерінің кәсіби шешім қабылдауына әсер етпеуі тиіс.

19) орталықтың медицина қызметкері жасына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, дініне, әлеуметтік жағдайына, саяси көзқарастарына, азаматтығына және материалдық жағдайын қоса алғанда, басқа да медициналық емес факторларға қарамастан оған мұқтаж кез келген адамға медициналық көмек көрсетуге тиіс.

20) студенттер мен жас мамандарды оқытатын орталықтың медицина қызметкерлері өздерінің мінез-құлқымен және өз міндеттерін орындауға деген көзқарасымен еліктеуге лайық үлгі болуға тиіс.

21) медицина қызметкері өзіне қолжетімді құралдармен (газеттер, журналдар, радио, теледидар, әлеуметтік желілер, әңгімелер және т.б.) салауатты өмір салтын, оның ішінде психикалық денсаулықты насихаттауға, қоғамдық және кәсіби этикалық нормаларды сақтауда үлгі болуға міндетті.

22) медицина қызметкері, егер ол кәсіптік тәуелсіздікпен үйлесімді болса, медицина қызметкерінің қадір-қасиетін кемсітпесе және пациенттерге және оның орталықтағы кәсіптік қызметіне нұқсан келтірмесе, қандай да бір өзге қызметпен айналыса алады.

23) медицина қызметкері қызмет ететін адамгершілік мақсаттар оған өзінің жеке қадір-қасиетін заңды қорғауды, жеткілікті материалдық қамтамасыз етуді, Орталық басшылығы тарапынан кәсіптік қызметті жүзеге асыру үшін жағдайлар жасауды талап етуге негіз береді.

24) наразылықтың ұйымдастырушылық нысандарына қатыса отырып, орталықтың медицина қызметкері оның бақылауындағы пациенттерге қажетті медициналық көмекті қамтамасыз ету міндетінен босатылмайды.

3. Медицина қызметкері және пациент

25) Медицина қызметкері пациенттерге көрсетілетін медициналық көмектің сапасына жауап береді. Өз жұмысында ол Қазақстан Республикасының заңдарын, қолданыстағы нормативтік құжаттарды (медициналық стандарттар, клиникалық хаттамалар) басшылыққа алуға міндетті, бірақ осы нұсқамалар шеңберінде аурудың ерекшеліктерін ескере отырып, науқастың мүдделерін басшылыққа ала отырып, әрбір нақты жағдайда барынша тиімді деп санайтын алдын алу, диагностикалау және емдеу әдістерін таңдауға міндетті. Қажет болған жағдайда медицина қызметкері әріптестерінің көмегін пайдалануға міндетті.

26) Медицина қызметкері көрсетілетін көмектің сапасы ең жоғары деңгейде болуы үшін бар күшін салуы тиіс.

27) Орталықтың медицина қызметкері пациентті негізсіз тәуекелге ұшыратпауға, оның үстіне өз білімін адамгершілікке жатпайтын мақсаттарда пайдалануға тиіс. Емдеудің кез-келген әдісін таңдағанда, медицина қызметкері, ең алдымен, "Зиян келтірме!» өсиетін басшылыққа алуы тиіс.

28) Шұғыл көмек көрсету жағдайларын қоспағанда, ол науқастың жағдайын ушықтырмайтын шараларды қабылдауға міндетті болған кезде, медицина қызметкері, егер ол және пациент арасында қажетті өзара сенім жоқ екеніне сенімді болса, егер өзін жеткілікті құзыретті сезінбесе немесе емделуге қажетті мүмкіндіктері болмаса, науқасты емдеуден бас тартуға құқылы.Осы және осындай жағдайларда медицина қызметкері бұл туралы тікелей басшыны хабардар ету үшін барлық шараларды қабылдап, науқасқа құзыретті маман ұсынуы керек.

29) Медицина қызметкері пациенттің емдеуші дәрігерді, мекемені таңдау және емдеу-алдын алу шараларын жүргізу туралы шешімдер қабылдауға қатысу құқығын құрметтеуге тиіс. Науқастың емделуге ерікті келісімін медицина қызметкері әдетте науқаспен жеке сөйлескен кезде алады. Бұл келісім саналы болуы керек, науқасқа емдеу әдістері, оларды қолданудың салдары, атап айтқанда, мүмкін болатын асқынулар және басқа балама емдеу әдістері туралы міндетті түрде хабарлау керек. Пациенттің келісімінсіз емдеу-диагностикалық іс-шараларды жүргізуге пациенттің өмірі мен денсаулығына қауіп төнген және оның жағдайды барабар бағалай алмаған жағдайларда ғана рұқсат етіледі. Мұндай жағдайларда алқалы түрде шешім қабылдаған жөн. Психикалық және мінез-құлық бұзылыстарынан (аурулардан) зардап шегетін адамдарды емдеу кезінде орталықтың медицина қызметкері Қазақстан Республикасының психиатриялық көмек көрсету туралы заңнамасын және оны көрсету кезінде азаматтардың құқықтарының кепілдіктерін ("Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы"ҚР Кодексіне сәйкес) қатаң басшылыққа алуға тиіс. Баланы емдеу кезінде медицина қызметкері оның ата-анасына немесе заңды қамқоршыларына толық ақпарат беруге, емдеудің қандай да бір әдісін немесе дәрілік затты қолдануға олардың келісімін алуға міндетті.

30) медицина қызметкері пациенттің ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуге, оған мейірімділікпен қарауға, оның жеке құпияға құқығын құрметтеуге, науқастың туыстары мен жақындарының жай-күйіне қатысты алаңдаушылығын түсіністікпен қабылдауға тиіс, бірақ сонымен бірге ол жеткілікті кәсіби себептерсіз пациенттің және оның отбасы мүшелерінің жеке істеріне араласпауға тиіс.

31) медицина қызметкерінің пациентке өзінің философиялық, діни және саяси көзқарастарын таңуға құқығы жоқ. Дәрігердің жеке көзқарасы және басқа да кәсіби емес себептер диагностика мен емдеуге әсер етпеуі керек.

32) егер пациент өзінің психикалық немесе физикалық жағдайына байланысты өз келісімін саналы түрде білдіре алмаса, оны заңды өкілі немесе пациентке тұрақты қамқоршы адам білдіруге тиіс.

33) Пациент өзінің денсаулық жағдайы туралы жан-жақты ақпарат алуға құқылы, бірақ ол одан бас тарта алады немесе оның денсаулық жағдайы туралы хабарлау керек адамды көрсете алады. Егер оған елеулі зиян келтіруі мүмкін деп пайымдауға негіз бар болса (орталықтың психиатриялық профилінің ерекшелігін ескере отырып) ақпарат пациенттен жасырылуы мүмкін. Алайда, пациенттің нақты талаптары бойынша медицина қызметкері оған толық ақпарат беруге міндетті. Науқас үшін қолайсыз болжам болған жағдайда, оның өмірін ұзартуға, мүмкін болатын қолайлы нәтижеге үміт қалдырып, оны өте нәзік және мұқият хабардар ету қажет.

34) пациенттің қалауы бойынша орталықтың медицина қызметкері оның басқа медицина қызметкерімен консультация алу құқығын іске асыруға кедергі жасамауға тиіс.

35) Медицина қызметкері пациентпен жұмыс істеуден бас тарта алады, оны келесі жағдайларда басқа маманға (басшылықтың келісімі бойынша) қайта тапсырады:

— егер өзін жеткілікті құзыретті сезінбесе, тиісті көмек көрсету үшін қажетті техникалық мүмкіндіктері жоқ;

- медициналық көмектің бұл түрі дәрігердің адамгершілік қағидаттарына қайшы келеді;

- дәрігер пациентпен тиісті терапевтік ынтымақтастық орната алмайды.

36) медицина қызметкерінің науқаспен қарым-қатынасы кезінде өзін-өзі жарнамалауға жол берілмейді.

37) қателік жіберген немесе емдеу процесінде күтпеген асқынуларды дамытқан кезде медицина қызметкері бұл туралы науқасты (егер бұл оның жай-күйіне мүмкіндік берсе), тікелей басшыны дереу хабардар етуге және зиянды салдарларды түзетуге бағытталған іс-қимылдарға дереу кірісуге міндетті.

38) кәсіптік міндеттерді орталықтың медицина қызметкері бүркеншік атын пайдаланбай және медициналық қызметке қатысы жоқ ресми берілген атақтарды, дәрежелерді, атақтарды көрсетпей, тек өз тегімен ғана жүзеге асыруға тиіс.

4. Медициналық құпия

39) әрбір пациенттің жеке құпиясын сақтауға құқығы бар және дәрігер, сондай-ақ орталықта медициналық көмек көрсетуге қатысатын басқа да адамдар, егер пациент өкім бермесе, медициналық көмекке жүгіну фактісі (орталықта динамикалық бақылауда болу фактісін қоса алғанда) сияқты, пациент қайтыс болғаннан кейін де дәрігерлік құпияны сақтауға міндетті әйтпесе.

40) Құпия науқасты емдеу және емдеу процесінде алынған барлық мәліметтерге (диагноз, емдеу әдістері, психикалық жай-күйі туралы мәліметтер, болжам және т.б.) қолданылады.

41) орталықтың пациенті туралы медициналық ақпарат оның келісімінсіз Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда ғана ашылуы мүмкін, атап айтқанда:

- пациенттің немесе оның заңды өкілінің жазбаша келісімі бойынша;
- тергеу немесе сот талқылауын жүргізуге байланысты анықтау, тергеу, прокуратура және сот органдарының дәлелді сұрау салуы бойынша;
— егер құпияны сақтау пациенттің және (немесе) басқа адамдардың денсаулығы мен өміріне (аутоагрессивті немесе қоғамдық қауіпті мінез-құлық жағдайларын қоса алғанда)елеулі түрде қауіп төндіретін болса;
- емдеуге Орталықтың басқа да бейінді мамандарын тартқан жағдайда, олар үшін бұл ақпарат кәсіби қажетті болып табылады.

42) Дәрігер науқасты емдеуге қатысатын адамдардың (орта және кіші медициналық персонал, студенттер) да кәсіби құпияны қатаң сақтауын қамтамасыз етуі тиіс.

43) Орталықта медициналық ақпаратқа қол жеткізу құқығын пайдаланатын адамдар пациент туралы алған барлық мәліметтерді құпия сақтауға міндетті.

44) Ғылыми зерттеулер, студенттерді оқыту және дәрігерлерді жетілдіру процесінде орталық базасында дәрігерлік құпия қатаң сақталуы тиіс. Науқасты көрсету оның келісімімен немесе заңды өкілдерінің келісімімен ғана мүмкін болады

5. Дәрігерлердің алқалылығы

45) Өмір бойы дәрігер оған емдеу өнерін үйреткендерге құрмет пен ризашылық сезімін сақтауға міндетті.

46) Орталық дәрігері медициналық Достастықтың ар-намысы мен асыл дәстүрлерін қорғауға, әріптестеріне құрметпен және ізгі ниетпен қарауға міндетті.

47) Дәрігердің басқа дәрігердің кәсіби біліктілігіне көпшілік алдында күмән келтіруге немесе оның беделін түсіруге құқығы жоқ. Әріптеске қатысты функционалдық ескертулер бұл мәселені этикалық комитет немесе Орталық комиссиясы талқыламас бұрын жеке әңгімеде немесе ішкі клиникалық сынақтарда айтылған, нысаны бойынша дәлелді, өкінбейтін болуы керек.

48) Ауыр клиникалық жағдайларда орталықтың дәрігерлері өз әріптестеріне дұрыс нысанда кеңестер мен көмек көрсетуі тиіс. Емдеу процесіне тек емдеуші дәрігер ғана жауап береді, ол тек пациенттің мүдделерін басшылыққа ала отырып, ұсыныстарды ескеруі немесе одан бас тартуы мүмкін. Дәрігер пациенттердің басқа әріптестерінен оған қасақана ауысуы үшін жағдай жасамауы тиіс.

49) Орталық басшылығы қызметкерлердің моральдық-этикалық ұстанымдары мен қағидаттарын, жеке қадір-қасиетін қорғауға, сондай-ақ жеткілікті материалдық қамтамасыз ету мен әлеуметтік қорғауға, кәсіптік қызметті жүзеге асыру үшін тиісті жағдайлар жасауға, қарамағындағылардың кәсіптік біліктілігін арттыруға қамқорлық жасауға міндетті.

50) Орталық дәрігерлері басқа медициналық, әлеуметтік және көмекші персоналға құрметпен қарауға, оның біліктілігін арттыруға үнемі жәрдемдесуге міндетті.

6. Әдеп Кодексінің қолданылу шегі және оны бұзғаны үшін жауапкершілік

51) Кодекстің қолданылу шектері

Осы кодекс Абай облысы Денсаулық сақтау басқармасының "Облыстық психикалық денсаулық орталығы" ШЖҚ КМК барлық құрылымдық бөлімшелерінің шегінде қолданылады және Орталық қызметкерлерінің барлық медициналық, әлеуметтік және басқа да санаттары үшін міндетті күші бар.

52) Кәсіби әдепті бұзғаны үшін жауапкершілік дәрежесі

Кәсіптік әдепті бұзғаны үшін жауапкершілік дәрежесін Орталық директорының комиссия отырысына қатыса отырып, Абай облысы денсаулық сақтау басқармасының "Облыстық психикалық денсаулық орталығы" ШЖҚ КМК пациенттерді қолдау және медициналық қызметтер сапасын бақылау қызметі жанынан құрылған медициналық Әдеп жөніндегі комиссия айқындайды. Егер әдеп нормаларын бұзу бір мезгілде құқықтық нормаларды қозғайтын болса, медицина қызметкері Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес жауапты болады.

53) "Әдеп кодексін" бұзғаны үшін жауаптылықты медицина қызметкерлерінің "Әдеп кодексін" бұзғаны үшін жауаптылық дәрежесін орталықтың медициналық Әдеп жөніндегі комиссиясы директордың қатысуымен мынадай ықпал ету шаралары түрінде айқындайды:

1. ескертулер;
2. сөгіс;
3. қатаң сөгіс.

54) осы Кодекстің жекелеген ережелерін қайта қарау және түсіндіру

Осы Кодекстің жекелеген ережелерін қайта қарауды және түсіндіруді Абай облысының денсаулық сақтау басқармасы "Облыстық психикалық денсаулық

орталығы" ШЖҚ КМК-да құрылған медициналық Әдеп жөніндегі комиссия жүзеге асырады.

55) медицина қызметкерлерінің моральдық жауапкершілік дәрежесін айқындау

Орталық медицина қызметкерлерінің азаматтар мен жалпы қоғам алдындағы қызметі үшін моральдық жауаптылық дәрежесі "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасы Кодексінің (Қазақстан Республикасы медицина және фармацевтика қызметкерлерінің Ар-намыс кодексі) 184-бабының сақталуымен айқындалады.

56) медицина қызметкерлерінің еңбек қатынастары

1. Абай облысының денсаулық сақтау басқармасы "Облыстық психикалық денсаулық орталығы" ШЖҚ КМК қызметкерлерінің еңбек қатынастары Еңбек кодексімен және Қазақстан Республикасының өзге де еңбек заңнамасымен реттеледі.

2. Орталық қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасының заңнамасында және кәсіпорынның ішкі нормативтік актілерінде белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

3. Құрылымдық бөлімшелердің меңгерушілері мен директордың орынбасарларын қызметке тағайындауды және қызметтен босатуды ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес орталық директоры жүзеге асырады.